

WYDZIAŁ CHEMICZNY					
KARTA PRZEDMIOTU					
Nazwa przedmiotu w języku polskim	Chemia organiczna – ćwiczenia				
Nazwa przedmiotu w języku angielskim	Organic chemistry				
Kierunek studiów (jeśli dotyczy):	Chemia i analityka przemysłowa				
Specjalność (jeśli dotyczy):					
Poziom i forma studiów:	I stopień, stacjonarna				
Rodzaj przedmiotu:	obowiązkowy				
Kod przedmiotu	CHC013003				
Grupa kursów	NIE				
	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium
Liczba godzin zajęć zorganizowanych w Uczelni (ZZU)		30			
Liczba godzin całkowitego nakładu pracy studenta (CNPS)		60			
Forma zaliczenia		zaliczenie na ocenę			
Dla grupy kursów zaznaczyć kurs końcowy (X)					
Liczba punktów ECTS		2			
w tym liczba punktów odpowiadająca zajęciom o charakterze praktycznym (P)		2			
w tym liczba punktów ECTS odpowiadająca zajęciom wymagającym bezpośredniego kontaktu (BK)		1			
WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH					
1. Znajomość chemii na poziomie szkoły średniej 2. Znajomość elementarnej matematyki 3. Opanowana wiedza z zakresu „Podstaw Chemii Organicznej” 4. Opanowana umiejętność obliczeń na podstawie równań stechiometrycznych reakcji					
CELE PRZEDMIOTU					
C1 Zapoznanie studentów z podstawową terminologią (nomenklatura, systematyka związków organicznych) C2 Poznanie budowy cząsteczek organicznych (hybrydyzacja, izomeria) C3 Zapoznanie z właściwościami chemicznymi poszczególnych grup związków (reaktywność, charakter kwasowo-zasadowy, nukleofilowość) C4 Poznanie podstawowych mechanizmów reakcji (addycja, substytucja, eliminacja, kondensacja, estryfikacja) C5 Zapoznanie z podstawami analizy związków organicznych: metody próbówkowe oraz spektroskopowe C6 Nauka samodzielnego rozwiązywania zagadnień i problemów z zakresu reaktywności związków organicznych; planowanie reagentów, przewidywanie produktów reakcji C7 Zapoznanie z różnymi typami reakcji pozwalającymi na transformacje grup funkcyjnych i rozbudowę szkieletu węglowego (syntezy różnych produktów)					

PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Z zakresu wiedzy:

- PEK_W01 – Potrafi prawidłowo sklasyfikować i nazwać podstawowe grupy związków organicznych
 PEK_W02 – Potrafi analizować problemy struktury i izomerii związków organicznych
 PEK_W03 – Potrafi scharakteryzować właściwości chemiczne różnych grup związków
 PEK_W04 – Rozumie podstawowe typy (mechanizmy) reakcji
 PEK_W05 – rozumie jak poszczególne typy reakcji modyfikują strukturę cząsteczek
 PEK_W06 – zna podstawowe rodzaje reagentów (utleniacze, reduktory, nukleofile, elektrofile, kwasy i zasady organiczne)

Z zakresu umiejętności:

- PEK_U01 – Umie przewidzieć produkty podstawowych reakcji
 PEK_U02 – potrafi wskazać typowe produkty pośrednie i zapisać typowe mechanizmy reakcji
 PEK_U03 – Potrafi zaplanować syntezę prostego związku organicznego
 PEK_U04 – Potrafi zidentyfikować proste związki metodami chemicznymi i/lub spektroskopowymi

TREŚCI PROGRAMOWE

Forma zajęć - ćwiczenia		Liczba godzin
Ćw1	Omówienie sposobu prowadzenia i zaliczania ćwiczeń. Podanie literatury. Podstawowe wiadomości dotyczące budowy cząsteczek organicznych: hybrydyzacja atomów węgla.	2
Ćw2	Rodzaje izomerii. Metody spektroskopowe identyfikacji związków organicznych (IR, ¹ HNMR)	2
Ćw3	Klasyfikacja i charakterystyka alkanów i cykloalkanów. Omówienie zasad nomenklatury IUPAC. Reakcje rodnikowej substytucji.	2
Ćw4	Systematyka węglowodorów z wiązaniem wielokrotnym węgiel-węgiel (alkeny, dieny i alkiny). Reaktywność chemiczna węglowodorów nienasyconych. Addycja elektrofilowa do wiązania C=C	2
Ćw5	Węglowodory aromatyczne i ich charakterystyka. Kryteria aromatyczności. Chlorowcowanie i nitrowanie pierścieni aromatycznych. Wpływ skierowujący podstawników. Planowanie prostych syntez.	2
Ćw6	Chlorowcopochodne i ich reaktywność. Mechanizmy S _N 1 i S _N 2. Reakcje eliminacji. Przewidywanie mechanizmów na podstawie użytych substratów i warunków reakcji. Analiza związków metodami próbowkowymi.	2
Ćw7	Związki metaloorganiczne; otrzymywanie i zastosowanie w syntezie. Reakcje związków Grignarda ze związkami karbonyłowymi. Alkohole i fenole; porównanie ich właściwości w reakcjach z różnymi odczynnikami.	2
Ćw8	Kolokwium I Etery i epoksydy. Otrzymywanie i właściwości chemiczne. Otwieranie niesymetrycznie podstawionych epoksydów. Zastosowanie w syntezie zaplanowanych produktów.	1 1
Ćw9	Związki karbonylowe (aldehydy i ketony). Otrzymywanie i właściwości chemiczne (różnice w reaktywności). Wpływ grupy karbonylowej na kwasowość wodorów w pozycji α. Kondensacja aldolowa.	2
Ćw10	Budowa a charakter kwasowy związków. Kwasy karboksylowe i ich pochodne. Otrzymywanie i porównanie właściwości chemicznych. Reakcja acylowania. Estryfikacja i mechanizmy kwaśnej i zasadowej hydrolizy estrów.	
Ćw11	Właściwości estrów kwasów acetylooctowego i malonowego i ich zastosowania w syntezie; kondensacje estrowe. α,β-Nienasycone związki karbonylowe; reakcja Michaela. Projektowanie kilkietapowych syntez zadanych produktów.	2
Ćw12	Związki zawierające azot: pochodne nitrowe, sole diazoniowe, związki diazowe, nityle. Przykłady reaktywności i zastosowań w syntezie.	2
Ćw13	Aminy i amidy. Wpływ struktury na zasadowość amin. Otrzymywanie i reaktywność.	2
Ćw14	Związki siarki i fosforu (ylidy) i ich zastosowanie w syntezie. Heterocykliczne	2

	związki aromatyczne. Podział na związki π -nadmiarowe i π -deficytowe oraz ich właściwości.	
Ćw15	Kolokwium II Podsumowanie oraz odpowiedzi na pytania i problemy.	1 1
	Suma godzin	30
STOSOWANE NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE		
N1. omówienie zagadnienia N2. dyskusja nad sposobami rozumienia/rozwiązania problemów N3. rozwiązywanie zadań problemowych		
OCENA OSIĄGNIĘCIA PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ		
Oceny (F – formująca (w trakcie semestru), P – podsumowująca (na koniec semestru))	Numer efektu uczenia się	Sposób oceny osiągnięcia efektu uczenia się
F1(ćwiczenia)	PEK_W01 – PEK_W06 PEK_U01- PEK_U04	Kolokwium I (min 50%)
F2(ćwiczenia)	PEK_W01 – PEK_W06 PEK_U01- PEK_U04	Kolokwium II (min 50%)
P (ćwiczenia) = 3,0 jeżeli $(F1 + F2)/2 = 50-60\%$ 3,5 jeżeli $(F1 + F2)/2 = 61-70\%$ 4,0 jeżeli $(F1 + F2)/2 = 71-80\%$ 4,5 jeżeli $(F1 + F2)/2 = 81-90\%$ 5,0 jeżeli $(F1 + F2)/2 = 91-97\%$ 5,5 jeżeli $(F1 + F2)/2 = 98-100\%$		
LITERATURA PODSTAWOWA I UZUPEŁNIAJĄCA		
<u>LITERATURA PODSTAWOWA:</u>		
[1] Zadania i problemy do rozwiązywania ogłoszone w internecie. [2] P. Mastalerz, Chemia organiczna, PWN, Warszawa, 1986. [3] A. Zwierzak, Zwiezły kurs chemii organicznej, tom I i II, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź, 2000, 2002. [4] L. Achremowicz, M. Soroka, Chemia organiczna. Laboratorium, Skrypt Politechniki Wrocławskiej, Wrocław, 1980. Wersja elektroniczna: e-książki, www.bg.pwr.wroc.pl [5] L. Achremowicz, Laboratorium chemiczne, Skrypt Politechniki Wrocławskiej, Wrocław, 1994 [6] A. I. Vogel, Preparatyka organiczna, WNT, Warszawa, 2006		
<u>LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA:</u>		
[1] J. Mc Murry, Chemia organiczna, tom 1-5, PWN, Warszawa 2005. [2] A. Kołodziejczyk, K. Dzierzbicka, Podstawy chemii organicznej, tom I i II, Wydawnictwo Politechniki Gdańskiej, Gdańsk, 2013. [3] chemiczne bazy danych dostępne internetowo		
OPIEKUN PRZEDMIOTU (IMIĘ, NAZWISKO, ADRES E-MAIL)		
Dr hab. inż. Renata Siedlecka , renata.siedlecka@pwr.edu.pl		